

Funerair Erfgoed

Bijdrage 3

door Jan Olsen

Nu we verder voortgang maken langs wat nog aan grafmonumenten rest op het kerkhof gelegen langs de Sint-Martinuskerk, wil ik toch even vermelden dat op de gemeenteraad van 4 december 1963 beslist werd het oud-kerkhof gedeeltelijk te sluiten. Door de gemeenteraad werd in zitting van 22 juni 1964 een overgangsreglement voor de concessies van het deel van het oud-kerkhof in verband met de overbrenging ervan naar de gemeentelijke begraafplaats (dat geopend werd in 1911) goedgekeurd. De concrete uitvoering van voornoemde gemeenteraadsbeslissing kreeg haar uitwerking op het einde van het jaar 1968.

Zicht op een stukje kerkhof gelegen rond de Sint-Martinuskerk, foto (glasnegatief) genomen door Karel Lodewijk Van Hege (1830-1910) vóór het jaar 1900.

De wijze waarop de gemeenschap omgaat met wie hen voorgingen vertelt veel over de samenleving van vandaag, het houdt ons als het ware een spiegel voor. **Een begraafplaats bevat tevens een hele brok plaatselijke geschiedenis.** Er zijn op de eerste plaats de vele namen van de mensen en de families die we vinden. Allen hebben op de een of de andere manier een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van onze leef- en woonomgeving. Behoudens deze zijn er de monumenten, groot van vormgeving, klein, rijkelijk versierd (soms met beeldhouwwerk bekroond), eenvoudig van opvatting ... er zijn de vele symbolen ook, waarvan we vaak niet meer weten wat de onderliggende betekenis is. Aan dit alles willen wij in deze rubriek over ons gemeentelijk funerair erfgoed de nodige aandacht besteden.

We zetten onze rondgang op het 'oud-kerkhof' voort aan de noordzijde van de Sint-Martinuskerk, tegen de omheiningmuur, die paalt aan de eigendom van de familie De Cock.

We ontwaren er een merkwaardig grafmonument, namelijk deze van de familie **De Vos**. Het betreft hier een arduinen doodskest afgewerkt met op de bovenzijde een eenvoudig kruisbeeld en geplaatst op twee sober versierde stenen steunmuurtjes. Het geheel is geplaatst binnen een omheining bestaande uit ijzeren hekkens.

Grafmonument familie De Vos (foto XDS).

Over welke familie De Vos gaat het hier eigenlijk? Wel het betreft hier Leonard Engelbert De Vos, die ons bekend is als handelaar in kolen en bouwmaterialen en waarvan zijn bedrijfsgebouwen gelegen waren op de plaats waar nu de baan ligt die ons over de brug van de Schelde leidt (zie ook het hierbij afgedrukte reclamekaartje), en zijn echtgenote.

Het Dorpsplein, de rode pijl duidt de locatie aan van de magazijnen van de familie De Vos. vandaag ligt er de parking van de gemeentelijke begraafplaats en sinds 1956 de weg naar de brug over de Schelde.

Reclamekaart Engelbertus De Vos (collectie Gemeentelijk Museum).

Leonard Engelbert De Vos werd geboren te Melle op 29 juni 1845 als zoon van Engelbertus en Paulina De Regge, zij was de dochter van Egidius De Regge, deze laatste kreeg in 1780 de

GENEALOGISCHE SCHETS FAMILIE DE VOS / MELLE

Joannes Franciscus De Vos (1784-1827) x **Marie Berlinde De Clercq** (1778- ?)

kinderen, o.a. :

Engelbertus De Vos

°Melle 21 januari 107
+Melle 18 september 1890
xMelle 4 november 1828
met **Paulina De Regge***
°Melle 3 november 1804
+Melle 4 maart 1859

Bernardus De Vos

°Melle 5 september 1814
+Kruishoutem 21.12.1865
xMelle 27 maart 1850
met **Carolina De Backer**
°Melle 13 jui 1820
+ ?

Romanus De Vos

°Melle 10 november 1817
+Melle 20 april 1874
X ?
met **Julia Schatteman**
°Wetteren 6 januari 1832
+Melle 24 januari 1911

kinderen, o.a.:

Leonard Engelbert De Vos

(handelaar)
°Melle 29 juni 1845
+Melle 14 december 1927
XMelle 28 januari 1891
met **Rosalia De Porre**
°Bavegem 22 januari 1859
+Melle 13 december 1825

kinderen, o.a.:

Julius De Vos

(bloemist)
°Kruishoutem 28.06.1857
+Melle 17 mei 1893
xMelle 17 mei 1893
met **Lucia Coppejans**
°Evergem 30 april 1855
+Melle 20 mei 1902

xxMelle 1 maart 1905
met **Joséphine Gerard****
°Schaarbeek 6 oktober 1860
+Melle 16 februari 1940

kinderen, o.a.:

Michel De Vos

(geneesheer)
°Melle 29 januari 1864
+Melle 10 december 1955
xAalst 30 januari 1896
met **Aline Vanderschueren**
°Aalst 14 februari 1873
+Melle 11 april 1949

***Paulina De Regge** was de dochter van Egidius (Gillis) De Regge, zie geschiedenis van het 18de eeuws O.-L.-Vrouwkapelletje aan de gemeentelijke begraafplaats (literatuur: o.a. 'De Geschiedenis van Melle', H. Verbist / 1962, p. 199 en 'De Gonde', jaargang 1987 nr. 26 p. 59).

****Joséphine Gerard** was de dochter de 19de eeuwse genrekunstschilder Theodore Gerard (° te Gent in 1829 - + te Melle in 1902), over deze laatste publiceren wij in een volgende bijdrage over ons funerair erfgoed, u kunt ook terecht in ons tijdschrift 'De Gonde', jaargang 30 (2002) nr. 2 in het artikel 'Theodore Gerard, een 19de eeuwse genreschilder, overleed 100 jaar geleden te Melle', p. 3 en volgenden.

toestemming van de douairière van de markies van Rode om het beeldje van het O.L.Vrouwkapelletje dat volledig onderkomen was en dateerde uit 1715 onder te brengen in een hoek van de gevel van zijn woning op het Dorpsplein, vandaag herinnert het kapelletje aan de ingang van de gemeentelijke begraafplaats ons daar nog aan (zie het boek "De geschiedenis van Melle", Henri Verbist, 1962, p. 198 en 199).

Voorouders van Leonard waren reeds vanaf 1741 pachter van een boerderij op de Melse wijk den Dries, vanaf dan sprak men eigenlijk over Vossenshof. Een oom van Leonard, Bernard Romain (veearts van beroep) baatte er in de tweede helft van de 19de eeuw nog een met paarden aangedreven olie- en boekweitmolen uit. Een neef van Leonard was dokter Michel De Vos, die in 1903 het nog bestaande herenhuis met prachtig aangelegde tuin liet bouwen in de Kloosterstraat, naast het toenmalig klooster H. Hart (vandaag het Woon- en Zorgcentrum kanunnik Triest). Michel De Vos was ook actief in de sector bloemisterijen te Melle en liet samen met zijn broer Gustaaf (eveneens geneesheer) Vossenshof ombouwen tot arbeiderswoningen. Heden staan op deze plaats in de Kruisstraat aan de Boomgaardstraat een paar moderne woningen. Over de geschiedenis van Vossenshof vindt u meer in het boek "Bijdragen tot de geschiedenis van Melle, de kleine hofsteden en hun bewoners" dat in 2001 werd bijgeschreven door August De Baets (p. 55 en volgenden).

Een stukje van de gewezen hoeve 'Vossenshof', toen de gebouwen waren opgesplitst in kleine wooneenheden.

Leonard huwde te Melle op 28 januari 1891 met Rosalia De Porre (° te Bavegem op 22 februari 1859), getuige bij dit huwelijk was o.a. Eduardus Brys wiens zoon Salomon begraven ligt naast de familie De Vos (zie verderop in dit artikel).

Leonard Engelbert De Vos overleed te Melle op 14 december 1927, zijn echtgenote was hem voorgegaan in 1925.

Van deze Melse familie De Vos publiceren we hier in bijlage een genealogische schets zodat u duidelijker de onderlinge verbanden kunt herkennen.

In de graftombe naast deze van voorgaande familie bevindt zich deze van **Brys-De Meyere**. Het grafmonument vindt zijn oorsprong in het overlijden van het dochtertje Ivonne Brys, geboren te Ledeborg op 23 juni 1902 en op jonge leeftijd te Melle overleden (13 januari 1912). De inscripties in de bovenplaat van de zerk zijn nagenoeg onleesbaar geworden. Als bekroning van het monument is een kruisbeeld aangebracht met daarin de letters IHS, In Hoc Signo, in dit teken, bedoeld wordt 'in dit teken zult gij overwinnen' of zoals we het in een vorige bijdrage reeds noteerden ook wel bekeken als de afkorting van Iesus Hominum Salvator wat vertaald kan worden als 'Jesus, redder van de mensen'.

Grafmonument familie Brys-De Meyere (foto XDS).

Salomon Brys kwam ter wereld te Melle op 10 augustus 1878 als zoon van Eduard Brys en Octavia Maria De Porre, beroepshalve weten we hem actief als beenhouwer, herbergier en veekoopman. Hij huwde in onze gemeente op 17 december 1901 met Lucia Mathilda De Meyere (° te Wetteren op 15 maart 1876). Het gezin kreeg één kind, namelijk de reeds genoemde Ivonne die op zeer jonge leeftijd stierf.

Stukje Brusselsesteenweg voorbij het kruispunt 'de Appel' (waar Pontstraat, Brusselsesteenweg en Geraardsbergsesteenweg samenkomen), richting Aalst, alwaar de familie Brys-De Meyere woonachtig was.

In zijn handgeschreven boekje "Contingent Spéciale 1915", daterend van 1981 en handelend over zijn belevenissen als jonge militair in het Belgisch leger tijdens Wereldoorlog I, schrijft Gustaaf De Vloed (1892-1989) op p. 8 het volgende: ... *het derde verlov heb ik doorgebracht bij meneer Salomon Brys die met zijn vrouw een Française uit Parijs, een vroegere gebuur oudste zoon van de Melse familie, zijn vader was Eduard Brys, die hadden in Vateville-la-Rue in de Calvados een grote boerderij langs de oevers van de Seine met grote weimeerschens waar hij grote hoeveelheden runders, ossen, koeien op vetmestte voor het Belgisch leger ...* De Franse vrouw waar Gustaaf De Vloed op doelde was Marie Boffelon met wie Salomon Brys te Parijs op 11 januari 1930 uiteindelijk een tweede huwelijk sloot. Het was inderdaad zo dat

Salomon bij het begin van de oorlog verhuisde naar Frankrijk, zijn eerste echtgenote ging rond diezelfde tijd te Gent wonen.
Wanneer ze overleden konden we nog niet achterhalen.

Het derde grafmonument dat we hier wensen te bespreken is deze van het gezin **Becquaert-Libens**. Het werd eveneens uit arduin opgetrokken en bekroond met een vrij eenvoudig kruisbeeld. Op de rechtopstaande steen bemerken we een krans met daarin uit porselein het hoofd van Christus met doornen kroon. Tevens zijn er ranken klimop (het eeuwige groen van deze klimplant staat hier symbool voor het geloof van de christenmens in het eeuwige leven na de dood) ingegraveerd. Op deze opstaande plaat staat er tevens het volgende ingebeiteld: 'rustplaats der familie Becquaert-Libens'.

Grafmonument familie Becquaert-Libens (foto XDS).

Detail grafmonument familie Becquaert-Libens (foto XDS).

Op de platte afdekplaat van het monument is een plaket aangebracht met daarop de namen van de bijgezette lichamen van de volgende overleden kinderen van het voornoemde koppel: Victor (1901-1972), Marguerite (1896-1972) en Irene (1895-1974).

Bernard François Becquaert werd geboren in het West-Vlaamse Beselare op 5 maart 1863. Hij trouwde te Ruisbroek op 15 juli 1893 met Marie Sevarine Libens (° Ruisbroek 11 januari 1864). Bernard Becquaert overleed te Gentbrugge op 16 oktober 1915, zijn echtgenote was voorheen gestorven, namelijk te Melle op 1 oktober 1911. Het gezin telde 4 kinderen, die kort na die eerste grote oorlog, met name in 1919 uit Melle verhuisden, ten dele naar Wetteren en ten dele naar Gent.

In het boek 'De geschiedenis van Melle' (H. Verbist), vernamen we op p. 238 dat de gebroeders Bekaert (sic), hier worden natuurlijk de gebroeders Bernard en Henri (° in 1866) Becquaert bedoeld, vanaf 1900 een huidenvetterij uitbaatten aan de brug. Bernard Becquaert en zijn gezin woonden inderdaad in de Brugstraat, in de nog bestaande directeurswoning (heden het nr. 19) van de voormalige pelzenververij van Charles Zurée, die tegen de Scheldedijk in de gebouwen van de leegstaande brouwerij van de gebroeders Van der Cruyssen vanaf 1879 bedrijf hield.

Brugstraat begin de 19de eeuw, de rode pijl duidt de (vandaag nog bestaende) woning aan van de familie Becquaert, de blauwe pijl duidt de fabrieksgebouwen aan van de huidenvetterij van de gebroeders Becquaert.

De gebouwen van de huidenvetterij van de gebroeders Becquaert, foto genomen van op de oever van de Schelde op de trekweg gelegen op het grondgebied van de gemeente Heusden.

Naast het voorgaande graf bevindt zich de laatste rustplaats van de familie **Maes-Lippens**. Wat vooral op de opstaande arduinen steen van dit monument zijn de drie in halfverheven beeldhouwwerk gekapte zaadpollen van de papaverbloem. Papaver staat symbool voor rust, deze bloem verbeeldt de eeuwige rust alsook de onherroepelijke dood. Het wordt in onze contreien niet

vaak gebruikt, doch was bij de Grieken en vooral in het oude Rome en in het Midden-Oosten behoorlijk populair, de papaver was overigens het attribuut van Hypnos, de god van de slaap bij de Grieken. In een van de onderste stenen is de naam gegraveerd van een bekende grafzerkenfirma uit Gent, namelijk H. Dubois die indertijd haar ateliers had aan de Muinkkaai.

Grafmonument familie Maes-Lippens (foto XDS).

Brusselsesteenweg centrum gemeente Melle (pijl naar links: woning familie Maes, pijl naar rechts bloemisterij De Vos).

Oscar Maes werd geboren te Wachtebeke in het zoete Waasland op 16 februari 1857, hij huwde op 28 januari 1880 met Louise Lippens (° te Bergen op 18 februari 1858). Een van hun kinderen, namelijk Theodule Maes (° te Ledeborg op 8 juli 1887 en overleden te Melle op 14 augustus 1969) oefende het beroep van horlogiemaker uit, nakomelingen zetten deze zaak langs de Brusselsesteenweg tot op vandaag verder.

Oscar Maes overleed te Melle op 26 februari 1911, zijn echtgenote, Louise Lippens ging heen te Melle op 18 maart 1942.

Tenslotte willen we u ook nog een en ander vertellen over het sober opgebouwde, eerder modernistisch ogende grafmonument van de familie Karel **Van den Hove-De Rycke**. Karel Van den Hove was een aannemer van bouwwerken en was woonachtig in de wijk Zwaanhoek. Hij werd geboren te Melle op 13 oktober 1846 en huwde te Melle op 17 juni 1870 met Nathalie De Rycke (° te Melle op 4 mei 1840, + te Melle op 23 september 1907). Karel Van den Hove overleed te Melle op 12 oktober 1915.

Grafmonument familie Van Den Hove-De Rijke (foto XDS).

Hun dochter Maria Zulma (° te Melle op 7 september 1876 en + te Melle op 1 december 1948) huwde met Richard De Bruycker (° te Melle op 22 juli 1875 en + te Melle op 2 oktober 1933). Ook liggen er nog begraven: Martin D'Haeyer (° te Strijpen op 21 juli 1908 en + te Gentbrugge op 15 maart 1987) met zijn vrouw Suzanna De Bruycker (° te Melle op 2 november 1910 en + te Gent op 20 maart 1999), deze laatste was de tweelingzus van Richard, beiden kinderen van Richard De Bruycker en Maria Zulma Van den Hove.